

Ad hominem

C.N.M. Renckens

Professor Gorter

In Keulen bevindt zich het zogenaamde Köllner Modell, een alternatief medisch centrum dat onder leiding staat van 'professor' dr. R. Gorter. Deze is afkomstig uit Nederland, waar hij in 1971 te Amsterdam als arts afstudeerde. Volgens zijn eigen website specialiseerde hij zich direct aansluitend in huisartsgeneeskunde, kankergeneeskunde, tropische geneeskunde en antroposofische geneeskunde. Zijn onduidelijke hoogleraarschap zou ook aan een antroposofische universiteit zijn gevestigd.

R. Gorter, uomo universale

Zijn kliniek richt zich op de behandeling van kanker, aids, ME, veroudering en vele andere aandoeningen. Als therapie biedt men een mix van puur alternatieve therapieën en een aantal pseudo-vormen van nieuwe ontwikkelingen in de gewone oncologie. Die betreffen respectievelijk: traditionele Chinese geneeskunde, acupunctuur, homeopathie, Ayurvedische geneeskunde, natuurgeneeskunde en fytotherapie. Daarnaast ook hyperthermie, dendritische cellen, maretakpreparaten, procaine-injecties etc. De tarieven zijn exorbitant hoog.

Op zijn critici reageert Gorter ongewoon heftig: hij bedreigt hen onmiddellijk met advocaten en rechtszaken. Momenteel doet hij dat met de Belgische artsen prof. Betz en Luc Bonneux, die op de website van Skepp scherpe kritiek op Gorter's claims uiten. Ook in ons land tracht hij op deze wijze critici het zwijgen op te leggen en de Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft recent de Nederlandse kankerbestrijding KWF verzocht om tegen deze charlatanerie krachtig stelling te nemen. ●

Cosmetisch chirurg of basis-arts?

Op 27 april behandelde het Centraal Tuchtcollege een klacht van een plastisch chirurg tegen Robert Schoemacher, die zich tot voor kort 'cosmetisch chirurg' noemde, hoewel hij geen chirurg is. De Inspectie is eveneens van mening dat deze door basisartsen ('drs. Pietje Puk, opgeleid in het AMC') veel gebruikte titel niet is toegestaan. Blijkens een bericht in *Medisch Contact* (13 mei 2005) wordt die me-

ning ook gedeeld door de vooraanstaande gezondheidsjuristen Willemien Kastelein en Monique Biesaart. Schoemacher is inmiddels opgehouden de titel cosmetisch chirurg te gebruiken en noemt zich thans 'cosmetisch arts'. Niettemin blijft hij u graag verfraaien of - qua penis - verlengen. Uitspraak volgt later. ●

Wankelend icoon (I)

Louis Ignarro deelde in 1998 de Nobelprijs voor geneeskunde met Furchgott, hen toegekend vanwege baanbrekend onderzoek naar de rol van stikstofmonoxide (NO) bij hartfalen. Zijn naamsbekendheid ging hij exploiteren in een bedrijfje dat ging samenwerken met de bekende multilevel marketing organisatie Herbalife. Dit bedrijf, dat gevestigd is op het belastingparadijs van de Kaaiman Eilanden en dat in 2003 1,1 miljard dollar winst boekte, vervaardigde een voedingssupplement op basis van adviezen van Ignarro en zijn naam prijkte prominent op de flesjes Niteworks (90 dollar per stuk, maar met NO). Ignarro publiceerde in de *Proceedings* van de Nationale Academie van Wetenschappen een artikel waarin, op basis van muizenproeven, een gunstige werking van NO op het hart werd beschreven. Hij vermeldde aan het slot van dat artikel niet dat hij zakelijke belangen had bij het onderwerp van zijn artikel: een doodzonde. Zijn goede naam kwam hiermee ernstig in diskrediet en erger nog was dat Furchgott liet weten Ignarro's conclusies ernstig prematuur te vinden. ●

Wankelend icoon (II)

Anders dan in die grappige Engelse tijdschriften als *The Lancet*, het *BMJ* en *Nature* zul je in het *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde* niet snel een serieus bedoeld onderzoeksverslag over een alternatieve geneeswijze tegenkomen. Heel lang geleden kreeg Sikesz er eens een vreemdsoortig stukje in, terwijl een Nijmeegse anesthesist-acupuncturist eens een caput selectum over de Chinese naaldkunst mocht schrijven. Uitzonderingen. Kort geleden gebeurde er echter iets merkwaardigs. Op 26 maart bevatte het *NTvG* een uiterst serieus ogend artikel, getiteld 'Systematisch literatuuronderzoek naar de effecten van behandeling bij zuigelingen met kopgewrichtenin-

vloed bij storingen in de symmetrie' ('KISS-syndroom'), dat was geschreven door een Zwolse kinderarts, Brand, tezamen met twee Utrechtse kinderfysiotherapeuten en de aan het AMC verbonden kinderarts-epidemioloog Offringa. Over de effecten van behandeling van dit 'syndroom' konden de auteurs geen uitspraak doen en manipulatie van de nek bij pasgeborenen is potentieel gevaarlijk, maar dat het hier om een niet-bestaande ziekte zou gaan, daarmee waren de auteurs het niet eens. Argument: doordat de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Kinderen (NVFK) en de Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie recent consensus bereikten over de diagnostiek en behandeling van deze groep kinderen, heeft het syndroom nu ook de reguliere medische wereld bereikt. Het staat er echt. Ondanks het genuanceerde oordeel zullen de kinderfysiotherapeuten, de osteopaten, de chiropracten en de orthomanuelen van de school-Sickesz erg ingenomen zijn met deze penetratie van hun lucratieve nieuwe melkkoe in de kolommen van het NTvG. Wel jammer, dat ze niet in de gaten hadden dat het hier het laatste nummer voor 1 april betrof....●

Wankelend icoon (III)

De Gezondheidsraad (GR) is een orgaan dat onze overheid voorziet van adviezen die betrekking hebben op de stand der medische wetenschap. Het instituut bestaat al enige tijd en heeft een betrekkelijk kleine staf, die per adviesaanvraag ad hoc een commissie van deskundigen samenstelt, die vrijwel voor niets – noblesse oblige – deelnemen aan het opstellen van zo'n advies. Meestal zijn de uitkomsten van die inspanningen wetenschappelijk volledig verantwoord en onomstreden. Met enige regelmaat werden ook alternatieve geneeswijzen op zakelijke wijze afgeserveerd, zoals – al weer lang geleden – de celtherapie tegen monogolisme, de elektro-acupunctuur en meer recent werd de onschadelijkheid van amalgaamvullingen onderstreept. Dat de minister van VWS zich recent terecht distantieerde van een GR-rapport over het chronisch vermoeidheidssyndroom, zo iets is pijnlijk en moet en zal een uitzondering blijven. De GR had gepleit voor erkenning van CVS als 'eigenstandige aandoening'.

Voorzitter van de GR is al geruime tijd de Maastrichtse huisarts-epidemioloog Knottnerus, bij het vallen van wiens naam ik mij altijd een recensie uit het NTvG herinner, waarin hij de bundel *Fundamental research in ultra high dilution and homeopathy* (Kluwer Dordrecht,

1998) opvallend welwillend besprak. Begin 2005 werd tot vice-voorzitter van de GR benoemd prof. Kromhout, een bekwaam voedingswetenschapper, die echter niet te beroerd was om een boek van Houtsmuller van een vriendelijk voorwoord te voorzien. Het kwam hem o.a. te staan op de gram van Plasterk, die hem in de krant voor 'een Wageningse boerenpummel' uitmaakte.

Over de kwaliteit van de GR-rapportage maken wij ons geen zorgen, maar toch wel eigenaardig dat er in de top van dat orgaan twee geleerden zitten met een iets te 'open mind' tegenover evidente kwakzalverijen. ●

Wankelend icoon (IV)

Aanbieders van schoonheids-, gezondheids- of vermageringsproducten mogen hun advertentiecampagnes graag verrijken met Bekende Nederlanders, die zogenaamd veel profijt hebben van hun producten. Je moet daarbij echter wel enig geluk hebben. In de jaren '80 slaagde de fabrikant van de Bioregulator armband, die voorganger van de Biostabil van Sanatanera en Tineke de Nooij, erin om de populaire kermiszanger Nico Haak als anchorman in te lijven. Lang plezier van diens populariteit hadden ze niet, want al vrij snel na de start van de Haakcampagne overleed de zich erg prima voelende entertainer aan een hartaanval. Voorlopig doen Willeke van Ammelrooij, Willeke Alberti, Rintje Ritsma en Annie Schilder het nog prima, maar het heeft er alle schijn van dat de Ortho Company van Gert Schuitemaker, die tennisser Sjeng Schalken voor zijn karretje spant, meer de weg van de Bioregulator op zal gaan. Onder de slogan 'Plantina Fit' stelt Schalken in de advertenties onomwonden 'Ik kies Plantina'. De in Monte Carlo wonende toptennisser suggereert dat hij niet buiten de Plantina vitamine C tabletten en de Plantina Fit multivitaminen en mineralen kan. Of het allemaal wel helpt, daaraan kan ernstig getwijfeld worden, want de Limburger kampt al jaren met hardnekkige vormcrises, een niet genezende Pfeiffer en meer van die verlegenhedsdiagnosen. Af en toe speelt hij nog wel eens een toppartij en zijn backhandsmash is nog altijd ijzersterk, maar op de wereldranglijst is hij fors geduikeld. Hoe lang zal Schuitemaker dit kwakkelende boegbeeld nog handhaven? ●

Homeopathie en etiket

Eerder berichtten wij over de Pyrrusoverwinning van de firma VSM op de Nederlandse

staat. De verplichte etiketten op de homeopathische middelen met toegestane indicatie verduwen, maar nu mag men helemaal geen indicatie meer voeren, tenzij er een echt wetenschappelijk bewijs is geleverd. Van die laatste verplichting willen de homeopathiefabrikanten graag verlost worden en via Nprofarm vroeg men belet aan bij minister - 'ik heb een afkeer van alle bijgeloof en heb daarom ook zo'n bezwaar tegen de homeopathie' - Hoogervorst. Deze liet hen weten niet op hun eisen te zullen ingaan en sloeg ook de uitnodiging tot een gesprek af. Dan vinden de vere-

nigde alternatieve artsen een heel wat williger gehoor bij de KNMG-leiding. De gesprekken over erkenning en registratie gaan in goede sfeer verder. In het voorjaar vond opnieuw een gesprek plaats en hoewel concrete resultaten niet te melden zijn: de sfeer is constructief. KNMG-voorzitter Holland liet ons weten trots te zijn op de 'zorgvuldige benadering' die men gekozen heeft en wil niets weten van roeren van alternatieve artsen. ●

● Correspondentie ●

6 april 2005

Geachte redactie,

Sinds mensenheugenis ben ik lid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, een trouw lezer van uw maandblad en een groot bewonderaar van dr. C.N.M. Renckens. Hij weet dat. Helaas is dit alles op losse schroeven komen te staan na het lezen van het slordig geschreven artikel 'In memoriam' over Prins Bernhard van de hand van collega Renckens in het NTtdK van maart 2005, blz. 12-13. Het getuigt van slechte smaak en is beneden zijn niveau en het uwe.

Het is waar dat de Prins alternatieve geneeswijzen niet schuwde, maar hij nam ze met een korreltje zout. Ik kan me voorstellen dat dit Renckens niet zinde en zelf heb ik op gezette tijden de Prins ontraden er gebruik van te maken. De afschuw jegens de alternatieve geneeskunde kan echter niet zo vergaan dat het mensen persoonlijk wordt aangerekend, die er gebruik van hebben gemaakt en, zoals in dit artikel, dat het op één lijn wordt gesteld met vermeende foute lidmaatschappen, zoals dat van de NSDAP en van de Reiter-SS. De misstappen die leden van het Huis van Oranje in de ogen van Renckens hebben begaan zijn hen wellicht aan te rekenen, maar daar zet je dan geen 'In memoriam' boven, alsof daarmee Prins Bernhard een laatste eer wordt bewezen.

Eigenlijk heb ik geen woorden voor het huichelachtige venijn waarmee Renckens Prins Bernhard postuum te lijf is gegaan en ik kan er Renckens, zoals ik hem ken, niet in terug vinden. Antikwakzalverij is goed, maar mensen wegens het gebruik van alternatieve geneeswijzen, na hun dood, op deze wijze aan de schandpaal nagelen duidt er op dat Renckens het spoor van menselijk fatsoen is kwijt geraakt. Ik vind het oprecht vreselijk dat hij door zijn suc-

ces in de strijd tegen de kwakzalverij op deze wijze aan de verkeerde kant van het paard terecht is gekomen.

Hoogachtend,

Dr Frits L. Meijler

Naschrift Renckens

Toen ik, lang geleden, het voorzitterschap van onze Vereniging van mijn voorganger overnam, ontving ik enkele archiefstukken met o.a. notulen van bestuursvergaderingen uit de periode tussen 1965 en 1985. Daarin stuitte ik op een vergaderingsverslag waarin twee bestuursleden in debat raakten over hun wel zeer uiteenlopende politieke overtuigingen. De een was lid van de CPN en de ander van Binding Rechts, een ultrarechts partijtje uit de hoek van Boer Koekoek. Dankzij een gemeenschappelijke afkeer van kwakzalvers bleven beiden bestuurslid met voorbijgaan aan de verschillen in politieke overtuiging en dat betekende in die jaren aanzienlijk meer dan in het huidige postmoderne klimaat, waarin die verschillen soms met een lantaantje moeten worden gezocht.

Een andere ervaring die mij bij het lezen van de woorden van dr. Meijler te binnen schoot, was dat mij na afloop van een lezing in het Tielse Rivierenlandziekenhuis (gelegen in de 'Bible belt' van ons land) door een wat bedeesde toehoorder, een verpleegkundige van dat ziekenhuis, werd gevraagd of onze Vereniging ook belijdend Christenen in zijn gelederen had. Ik kon hem uitleggen dat de overtuiging dat geneeskunde zich moet baseren op wetenschap nog niet betekent, dat ook in andere sectoren van de menselijke cultuur alleen de wetenschap zaligmakend is. Toen ik hem ook nog meedeelde dat er een VU-hoogleraar deel uit-

maakte van het bestuur, was hij gerustgesteld. Toen ik mijn wat badinerende, maar toch zeker niet venijnige stukje over de alternatieve kapriolen van wijlen prins Bernhard schreef, realiseerde ik mij terdege dat de Vereniging overtuigde monarchisten kent maar zeker ook respectabele mensen, die actief lid zijn van Republikeinse genootschappen. Van Meijlers vriendschap met de prins wetende, heb ik zelfs bij het schrijven van het stuk zijn scherpe en kritische blik als het ware gevoeld, maar ik meende dat deze gegevens voor onze lezerskring niet onbekend mochten blijven. Met het aan de schandpaal nagelen van de overledene heeft dat toch niets te maken? Ik vond en vind wijlen prins Bernhard een niet onsympathieke schelm, die op kosten van de Nederlandse belastingbetaler menig keer de bloemetjes buiten zette. Als ik hem had willen 'afmaken', dan had ik zeker meer nadruk moeten leggen op de wijze waarop hij zijn echtgenote bedroog en bij vrij jonge vrouwen buitenechtelijke kinderen verwekte, en meer moeten schrijven over de steekpenningen van Lockheed en wellicht nog andere bedrijven en over zijn ondermijning van het rechterlijk gezag door zijn aanbod om boetes van loshandig winkelpersoneel te betalen na een uiterst populistische berichtgeving erover in *De Telegraaf*. Dat heb ik allemaal niet gedaan. Mij valt dus weinig te verwijten. Meer in het algemeen: het moet dus mogelijk zijn en blijven om, welke politieke opvatting of welke levensovertuiging men er ook op nahoudt, binnen onze Vereniging gezamenlijk te strijden tegen het Grote Kwaad van de kwakzalverij. Dat is in elk geval mijn diepgevoelde overtuiging en daarmee zal dr. Meijler, voor zover als ik hem ken, zeker kunnen instemmen. ●

Aan het bestuur van SC Heracles

20 mei 2005

Zeer geacht bestuur,

Namens de Vereniging tegen de Kwakzalverij wensen wij u van harte geluk met het behalen van de seizoenstitel in de eerste divisie. Naar onze mening heeft uw club, dankzij zijn constante optreden en ondanks het slechts geringe verschil met Sparta dat ook nog eens een veel beter doelsaldo heeft, de titel ten volle verdiend. Het moet mogelijk zijn om vanaf vol-

Rath als arts
zonder grens

gend jaar weer lange tijd mee te draaien in de Holland Casino eredivisie, waar een club met uw reputatie toch eigenlijk thuishoort.

Over die reputatie willen wij het nogmaals met u hebben. Wellicht herinnert u zich nog een eerder schrijven van ons uit maart 2000, toen wijer bij u krachtig op aandrongen om de banden met uw toenmalige hoofd- en shirtsponsor Matthias Rath te verbreken. Rath maakte destijds furore met het beledigen van de Nederlandse cardiologen en oncologen en het propageren van zijn eigen 'cellulaire geneeskunde'.

Matthias Rath is nog altijd sponsor van uw club en is prominent lid van uw *business club*. Graag herhalen wij hier de laatste alinea uit onze brief d.d. 25 maart 2000 nog eens: 'Elk weldenkend mens ziet in dat hier geen wetenschapper, maar een geslepen zakenman met paranoïde inslag in het spel is en het lijkt ons ondenkbaar, dat de spelers van Heracles, een club met een grote reputatie en een rijk verleden, binnenkort shirtreclame voor diens bedrijf zullen gaan maken. Wij adviseren u derhalve dringend om naar een betere sponsor uit te kijken.' U legde ons advies toen hooghartig naast u neer.

De door ons destijds aangevoerde argumenten tegen Rath als clubsponsor zijn intussen onverminderd geldig, maar de man maakt het tegenwoordig nog bonter dan destijds. Rath heeft zijn vleugels namelijk ook uitgeslagen naar Zuid-Afrika. Op 26 november 2004 adverteerde hij in de *Mail and Guardian* onder de kop: "Why should South Africans continue to be poisoned with AZT? THERE'S A NATURAL ANSWER TO AIDS." Rath benadrukte de bijwerkingen van de aids-remmers, die vaak dodelijk zouden zijn, en stelde dat zijn 'vitamineprogramma', dat meer dan 25 euro per maand kost, voor de vijf miljoen seropositieven in Zuid-Afrika zeer gunstige effecten zou hebben. Tegen Rath loopt nog een proces in Duitsland wegens zijn gesol met een kind met botkanker, dat inmiddels is overleden, en hij kwam al eerder in aanraking met Britse en Nederlandse toezichhoudende instanties op reclamegebied. Rath beschuldigde in zijn bekende paginagrote advertenties, recent in *The New York Times* en de *International Herald Tribune*, de VN maar ook George Bush, Tony Blair en Gordon Brown ervan handlangers te zijn van het 'Farmakartel'. In Zuid-Afrika kan Rath uiteraard op sympathie rekenen van de vereniging van traditionele Zuid-Afrikaanse genezers en helaas ook van de minister van gezondheidszorg mevrouw Manta Tshabala-Msimang, die bij aids bieten, knoflook en olijfolie aanbeval. Zij heet in Zuid-

SC Heracles: met Rath kampioen

Afrika inmiddels 'Doctor Beetroot'. De Zuid-Afrikaanse aids-activisten, verenigd in de *Treatment Action Campaign* (TAC) zijn inmiddels een rechtszaak begonnen tegen Rath, die naar hun oordeel het leven van miljoenen mensen in gevaar brengt.

Geld stinkt niet, zoals Vespasianus eens zei, toen hij de Romeinen ging laten betalen voor het gebruik van de openbare toiletten op het Forum Romanum. Soms stinkt geld echter wel en dat is onder andere het geval als men het geld verdient met het speculeren op de doodsangst van miljoenen straatarme en seropositieve mensen in de Derde Wereld. Dat is wat uw

sponsor thans doet. Als u blijft weigeren de banden met deze zakenman te verbreken, dan is er slechts één conclusie mogelijk: het is niet alleen het verspringen van het stoplicht van rood naar groen, dat Almelo wereldberoemd maakt, maar er is dan nog iets veel ergers aan de hand en u heeft dat dan op uw geweten: sportief succes en gruwelijk cynisme gaan er hand in hand.

Hoogachtend,

Dr. C.N.M. Renckens

Voorzitter Vereniging tegen de Kwakzalverij